

פקודי^ב

גערוט, זייערע חניות^א, און דער לשון "מסעיהם" איז כפירשי': "לפי שממקום החני' חזרו ונסעו לכך נקראו כולן מסעות".

איז אין דעם ניט מובן: וועגן די חניות שבמדבר זאגט די גמרא^א, "כיון דכתיב: על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי". היינט ווי רופט אן דער פסוק די מקומות החני' מיטן נאָמען "מסעות" דערפאר וואָס "ממקום החני' חזרו ונסעו", בשעת אָן זייער חני' איז געווען אין אָן אופן פון "קבע"?

מוז מען זאָגן, אָן דאָס וואָס דער פסוק רופט אָן די חניות בשם "מסעות", איז עס (ניט דערפאר וואָס עס האָט עפעס געפֿעלט אין די חניות, מצד דעם וואָס זיי זיינען געווען צייטווייליגע או "כיו"ב, נאָר פֿאַרקערט) דערפאר וואָס יעדער חני' איז געווען אַ הקדמה צו דעם "מסע" וואָס נאָך איר, ובמילא האָבן די חניות פֿאַרמאָגט אין זיך (ניט בלויז די מעלה פון חני' אין אָן אופן פון "קבע", נאָר) אויך די מעלה פון "מסעות".

ג. איז דער ביאור אין דעם:

שוין גערעדט כמה פעמים^א, אָן אידן זיינען ניט קיין מיטל אויף צו דורכ-

א. דער סיום וחותם פון ספר שמות איז "בכל מסעיהם", און וויבאלד אָן ענינו פון דעם ספר איז, ווי דער מדרש^א זאָגט, "שבו יצאו ישראל מאפי' לה לאורה", איז פֿאַרשטאַנדיק אָן דער ענין היציאה מאפילה לאורה דריקט זיך אויס בעיקר אין די ווערטער "בכל מסעיהם", וואָרום "הכל הולך אחר החיתום"^א. דאָרף מען פֿאַרשטיין: וואָס איז די שייכות צווישן "בכל מסעיהם" און דער יציאה מאפילה לאור^א רה?

אויך דאָרף מען פֿאַרשטיין די רייד פון דעם דערמאָנטן מדרש: אין תחילת הספר ווערט דערציילט (ניט ווי אידן זיינען אַרויס פון גלות, נאָר פֿאַרקערט) "הבאים מצרימה", ווי די בני ישראל זיינען געקומען אין גלות^א. איז ווי באַצייכנט דער מדרש דעם גאַנצן ספר^א ווי אָז וואָס ענינו איז "שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה"?

ב. וועט מען דאָס פֿאַרשטיין בהקדים דעם פירוש הפשוט פון "בכל מסעיהם", וואָס "מסעיהם" דאָ מיינט (ניט זייערע נסיעות, נאָר) די ערטער וואו זיי האָבן

(1) ב"ר פ"ג, ה. וראה גם רמב"ן סוף פרשתנו: ספר הגאולה.

(2) ברכות יב, א.

(3) ובפרט, שהירידה ("הבאים מצרימה") שבפי' שמות — היא ירידה גדולה יותר מהירידה ("הבאים מצרימה") שזכרה לפניו בפי' ויגש (ראה לעיל ע' 28 וש"נ).

(4) וגם: מהי השייכות של כל הסדרות שלאחרי הסיפור דיצי"מ לשבו יצאו ישראל מאפילה לאורה.

(5) שאז דוקא הי' "ענן ה' על המשכן". משא"כ כשהיו נוסעים — הי' "בהעלות הענן מעל המשכן" (לעיל פסוק לו).

(6) עירובין נה, ב.

(7) בהעלותך ט — כ, כג.

(8) ראה לקו"ש ח"ה ע' 246.

מאכן פון די דברים גשמיים גופא א מצוה¹¹], איז בלויז מאכן ולהבא. די גאנצע וועלט איז באשאפן געווארן מלכתחילה¹². נאך בכדי אידן זאלן מאכן פון איר א דירה לו ית' — וויבאלד אבער אז די וועלט איז בלויז אן אמצעי כנ"ל¹³, קומט במילא אויס, אז דער (זמן און) מצב אין וועלכן דער דבר גשמי איז געווען קודם הברור, איז ניט מער ווי א הכנה צו דעם ברור, בדוגמת ווי איין ענין איז א הכנה צו א צווייטן ענין;

משא"כ אידן, וויבאלד אז דער תכלית איז אין זיי גופא (אין אלע זייערע ענינים¹⁴). איז דורך דעם הילוך „מחיל

פירן א כוונה וואס איר תכלית באשטייט אין עפעס אנדערש, נאך דער תכלית איז אין זיי גופא¹⁵ [אנדערש ווי די גאנצע בריאה וואס אין איר אליין איז ניט דער תכלית, און זי איז באשאפן געווארן בלויז „בשביל ישראל ובשביל התורה“¹⁶].

דערפון איז פארשטאנדיק, אז עד"ו איז עס אויך בנוגע די עליות וואס אידן זיינען עולה, ווי עס שטייט „ילכו מחיל אל חיל“¹⁷, דאס הייסט: הגם אז יעדער מדריגה איז א הקדמה און הכנה צו א העכערער מדריגה וואס דער איד וועט צו איר צוקומען שפע"טער, איז עס אבער ניט אין אן אופן וואס די נידעריקערע מדריגה איז (נאך) א משרת צו אן אנדער ענין, נאך אז אין דעם גופא באשטייט איר תכלית:

דער ברור וזיכוך וואס אידן טוען אויף אין די ענינים פון וועלט [דורך דעם וואס זיי נוצן די עניני העולם „לשם שמים“, און אפילו ווען זיי

8* בלקו"ת ראה כת, ד ואילך מוכיח ממרז"ל (ספ"ו דאבות) „כל מה שברא הקב"ה לא בראו אלא לכבודו“ וממרז"ל (סוף מס' קדושין) ואני נבראתי לשמש את קוני, שגם בריאת האדם (וכחונתו שם היא לישראל — אחת קרויין אדם — כמובן מהמשן הענינים שם) היא רק בשביל האדם גופא כ"א (לכבודו ית', אבל * ראה לקוטי שיחות ח"ה שם (ובהערה 40), שמכיון שישאל וקוב"ה כולא חד, הרי זה גופא מה שנבראו לשמש את קונם, זהו המציאות שלהם, עיי"ש באריכות ולהעיר גם מאה"ת תשא ע' איתתעט, שמה שלכבודו בראתי זהו שיהי חולק הכבוד ליראיו.

9 נסמן בלקו"ש ח"ה ע' 159 הערה 62.
10 תהלים פד, ח. וראה גם סוף ברכות. סוף מ"ק. שו"ע אדה"ו חאו"ח ר"ס קנה.

11 וראה לקו"ש חכ"ד ע' 163 הערה 44.

11 החילוק בין ב' ענינים אלו — ראה ד"ה וירד ה' תרס"ב, בראשית תש"ה ס"ל.
12 ראה בארוכה תניא ספ"ו. ושם (מו, א): שלכן נברא מתחלת.
13 ראה לעיל (ע' 91 ואילך) שהכונה „בשביל ישראל ובשביל התורה“ היא ענינה של הבריאה גופא [שלכן התי' הוות הנבראים היתה על מנת שיעשו רצון הצדיקים אף שאין זה בטבעם, ובקיי"ס, ע"י שקיים את תנאו, שב הים לאיתנו — שניתן בו תוקף, ענין הנצחיות (בדוגמת הנצחיות דישאל)].

אבל בכ"ו, הרי מובן שהעולם הוא רק טפל לישראל ותורה, ורק שענין זה (מה) שהעולם נברא בשביל ישראל (ותורה) גופא — אינו כדבר נוסף על הבריאה, כ"א שזהו מציאותה. שלכן גם לע"ל, כשתושלם הכונה ד"דירה בתחתונים", יהיו אוה"ע (מין המדבר, סוג הכי נעלה שבעוה"ו) ספלים לישראל, ועמדו זרים ורעו גי' (לקו"ת שלח מג, סע"א. ולהעיר גם מי' תניא ספ"ו).

14 ועד שאפילו החטא שישאל עושה — התכלית בזה הוא העילוי שיהי אח"כ ע"י התשובה. ואף שהחטא גופא הוא היפך רצונו ית' ושבירתו של החטא זוהי תקנתו, הרי בנוגע לישראל העושה את החטא — מכיון שבדאי סופו לעשות תשובה, העילוי

אל חיל", ווען די נידעריקערע מדריגה ברענגט צו צו די העכערע מדריגה, ווערט נשלם איר תכלית גופא, ד.ה. אז דער פריערדיקער מצב גופא ווערט נתעלה אין דער העכערער מדריגה.

ד. און דאס איז דער ביאור אין דעם וואס די מקומות החני' פון אידן האבן (ניט בלויז זייער אייגענע מעלה, נאך) אויך די מעלה פון די "מסעות", ווייל דורך דעם וואס "מקום החני' חזרו ונסעו", זיינען זיי גופא נתעלה געווארן אין דעם ענין ה"מסעות".

שיהי' בו אח"כ ע"י התשובה ישנו בפני מיות ובהעלם גם מקודם (ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 65 ואילך ובהערות שם).

ועפ"ז יומתק מה שע"י תשובה (מא' הבה) "נעקר עונו מתחלתו" (יומא פו, סע"א ופרש"י שם) — אף שהסיבה לע' קירת העון היא התשובה, וכל "מסובב" בא לאחר הסיבה — כי (נוסף להטעמים שנבארו לעיל ע' 54, הרי) הכוונה בהחטא גופא בנוגע לישראל (משא"כ בנוגע להחטא, שהוא היפך הרצון כנ"ל) היא העילוי שע"י התשובה.

(ולכן תשובה מראה מועילה רק מכאן ואילך (יומא שם) כי מכיון שהטעם לזה שנעקר עונו מתחלתו ע"י התשובה הוא מצד העילוי שנעשה ע"י, לכן תשובה מראה שעל ידה נעשים הודונות רק כשג' גות (יומא שם, ב) — מכיון שלא נעשה עילוי ע"י החטא והתשובה שעליו (ואדרבה, גם לאחר התשובה נשארו אצלו "שגגות", והוא למסו במדריגה מכמו שהי' לפני ה' חטא), אינה מועילה למפרע).

15) ועפ"ז נמצא, שמה שמקומות ה' חני' קרויין "מסעות" — לא רק שאינו סותר לכמאן דקביע להו דמי", אלא אדרבה, זה מחזק יותר את הקביעות שבהם מכיון שיש בהם גם מעלות החניות של אחריהם. ועפ"ז יומתק מה שמועתק בגמרא שם גם "על פי ה' יסעו" (אף שלכאורה, מה שנוגע שם הוא רק "על פי ה' יחנו").

און הגם אז די עלי' (בפועל) קומט ערשט בשעת המסע וואס נאך דער חני', וויבאלד אבער אז די כוונת ה' חני' מלכתחילה איז (אויך) צוליב דעם מסע שלאחרי', איז בפנימיות ובהעלם איז זי שוין אויך פריער אַ מסע.

ה. אויפן פסוק "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים", איז דער אַלטער רבי מבאר יי, אז דאס וואס עס שטייט "מסעי" לשון רבים, וואס דאס מיינט, אז מיט יעדן פון די מ"ב מסעות זיינען זיי "יצאו מארץ מצרים" — כאטש פון מצרים בגשמי מיות זיינען זיי אַרויס גלייך מיט דעם ערשטן מסע, מרעמסס לסוכות — איז עס דערפאר ווייל כל זמן זיי זיינען נאך ניט געקומען צו ירדן ירחו זיי נען זיי נאך אַלץ געווען אין דער בחינה פון "מצרים" מלשון מיצר וגבול, און מיט יעדן מסע איז גע' ווען אַן ענין פון "יציאת מצרים".

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אז דער חילוק צווישן די "מסעות" און "חניות" איז בדוגמת דעם חילוק צווישן גלות מצרים און יציאת מצרים:

בעת די נסיעות, וויבאלד זיי זיינען נען דורך דעם געוואָרן געענטער (אויך במקום) צו ירדן ירחו, האָבן זיי גע' האַלטן אין אַרויסגיין פון "מצרים" — גאולה; און בעת די חניות, ווען זיי האָבן זיך פאַרהאַלטן אויף איין אַרט און ניט געגאַנגען אין דער ריכטונג צו ירדן ירחו, הגם אז אויך דאָן זיינען זיי מיט יעדער רגע געוואָרן גע'.

וואו עס ווערט דערציילט וועגן די אבות¹⁸:

די אבות זיינען געווען העכער פון עולם¹⁹ (לשון "העלם), און ווייל די כוונה איז דירה בתחתונים, דערפאר זיינען די "מעשה אבות" (נאך "רי" חות"²⁰ (און) בלויז א "סימן" (והכנה) לבנים²¹, וואס זיי, די בנים דוקא האבן דורכגעפירט די דאזיקע כוונה.

און דאס איז דער המשך פון די סיפורים און מאורעות וואס ווערן דערציילט אין ספר שמות:

בתחלת הספר ווערט דערציילט וועגן דער ירידה למטה: ווי די "בני ישראל"²² זיינען געקומען אין מצרים און וועגן דעם חשך הגלות; און דער-נאך ווערט דערציילט וועגן דער המ-שכת אלקות וואס איז נמשך געווארן

18) ראה ע"ז כה, א: מאי ספר הישר . . . זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים. וראה תו"ח (לך פד, ד ואילך. ח"ש קלה, ב ואילך) שספר בראשית הוא "שרש ומקור למצות שיכתבו בס' שמות ושאר ספרים".

19) ראה תניא פכ"ג (כח, ב) "שכל אבריהם היו קדושים ומובדלים מעניני עו"ה".

20) לקו"ת שלח לו, ד. ד"ה על ג"ד ש"ה בתחלתו.

21) שהש"ר פ"א, ג וראה ד"ה ארי"ב"ל בשעה שעלה תש"ו פ"ט, שאחז ה' טעמים לזה הוא, לפי "שלא ה' להם הע' למות והסתרים מצד הגוף".

22) רמב"ן לך יב, ו. וראה גם תו"ח שם.

23) משא"כ אצל האבות לא ה' שייך ענין הגלות (ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 847), שלכן, "כל זמן שיוסף ה' קיים לא ה' להם משוי של מצרים" (שמו"ר פ"א, ד. וראה בארוכה לעיל ע' 28 ואילך, כי יוסף הוא הוא המגלה את ענינו של

ענטער (בזמן) [צום סיום פון די אר-בעים שנה וואס זיי דארפן זיין אין מדבר, נעענטער] צום ירדן ירחו — איז אבער דער ענין פון דער חני' גופא א תנועה פון אפהאָלטן זיך²⁴ (אט די וויילע) פון ארויסגיין פון (מצרים) מדבר, און דעריבער ווייזט עס אויפן ענין פון גלות.

ו. דערפון איז מובן, אז דערמיט וואס דער פסוק רופט אָן די "חניות" מיטן נאָמען "מסעיהם", דייט ער אָן, אַז דער ענין הגאולה וואָס איז דאָ אויך בזמן החני' — איז ניט בלויז מצד דעם וואָס מיט יעדער רגע ווערט מען נעענטער צו ירדן ירחו, צו דער גאולה ויציאה מן המדבר, נאָר אויך מצד דעם ענין החני' — הגלות עצמו.

וואָרום וויבאַלד אַז די כוונה פון "גלינו מארצנו" איז צוליב די גילויים נעלים וואָס וועלן זיין אין דער גאון-לה העתידה (צו וועלכער מען קען ניט צוקומען דורך אַן אַנדער אופן), איז הגם אַז בנוגע צום גלות גופא איז ער בלויז אַ הכנה צו דער גאולה (ווי איין ענין איז אַ הכנה צו אַ צווייטן ענין), איז אַבער בנוגע צו אידן — איז דער "גלינו" גופא (בפני-מיות ובהעלם) אַן ענין פון גאולה, וכן"ל סעיף ד'.

ו. ע"פ הנ"ל וועט מען אויך פאָר-שטיין ווי די ווערטער "בכל מסעיהם" זיינען דער חותם און סך-הכל פון גאַנצן ספר "ואלה שמות בני ישראל" — וואָס קומט לאַחרי ספר בראשית

17) ראה דברים א, מו: ותשבבו בקדוש, ובפרש"י (תוריע יב, ד) שהוא לשון עכבה (ראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 80 ואילך).

איז לאחרי ווי דער פסוק דערציילט וועגן דעם תכלית העילוי יי — „וכבוד ה' מלא את המשכן“, באַוואַרנט ער גלייך מיט די ווערטער „בכל מסעי־הם“, אַז (אויך „מקום חנייתן“ — ווערט גערופן „מסע“, אַז) אַט דער עילוי האָט זיך אָנגעהויבן (בפנימיות) נאָך אין דעם זמן פון „הבאים מצרי־מה“²¹, ווייל אויך זיין ענין איז — „שבו יצאו מאפילה לאורה“.

(משיחת ש״פ פקודי תש״ל. ועוד)

הספר „שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה“ (ראה לעיל הערה 4) — כי עניני עוה״ז (מצד עצמם) הם אפילה (ראה ב״מ פג, ב), וכאשר הם נעשים כלים לאלקות — שזוהי התוכן של כל הפרשיות דספר שמות — הו״ע היציאה מאפילה לאורה.

26) ראה לקו״ש שם ובהערה שם, שכל הפרשיות שבספר שמות הם בסדר של מלמטה למעלה. וראה שם ע' 934. עיי״ש. 27) להעיר גם משמו״ר פ״א, ה: „וא־לה שמות בני ישראל — על שם גאולת ישראל נזכרו כאן“.

למטה דורך יציאת מצרים; שפעטער — דורך מתן תורה יי; און דערנאָך — דורך הקמת המשכן²².

ינקב * (ראה שם ע' 31 וש״נ).

24) התכלית דיצי״מ (שמות ג, יב. וראה תו״א סו, סע״ב: „ואזי אשר הוצאתיך מארץ מצרים“. וראה בארוכה לקו״ש ח״א ע' 265 ואילך).

25) שנעלה יותר גם ממ״ת — כי החיבור דעליונים והחתונים שנתחדש בש״ע ת מ״ת הוא, המשכת אלקות בהמצות שבגשמיות ובעת הקמת המשכן נתחדש שיהי״ו „ושכנתי בתוכם“ גם בדברי הרשות — בכל דרכיך דעהו (ראה בארוכה לקו״ש ח״ג ע' 908).

ועפ״ז יובן מה שכל ספר שמות הוא

(* ענין האבות (וראה לקו״ש ח״ה ע' 241 הערה 17). וראה לקוטי לוי״צ לתניא, ע' נ, שביוסף (יסוד) נמשך מכל ג' האבות. ולכן יוסף מספרו ג״פ בן — לפי שהוא בחי״ בן לכל ג' האבות. ולהעיר מזה שהסיום דספר הישר (ראה לעיל הערה 18) הוא „וימת יוסף“. ולהעיר מתו״ח לך פה, ג.

